

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

Ткачов Віталій Євгенович

УДК 338.43:631.1.027

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної (магістерської) роботи

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА ТА ЗБУТУ
ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і
адміністрування»)*

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: к.н.держ.упр., доцент,
Белоусова Олена Станіславівна,
Харківський національний
технічний університет сільського
господарства імені Петра
Василенка,
доцент кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

Захист відбудеться на засіданні Державної
екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м.
Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан економіки України вимагає створення необхідних умов для забезпечення зростання конкурентоспроможності всіх її сфер, зокрема, агропромислового виробництва, де виробляється 90 % продовольчої продукції та понад третину валового внутрішнього продукту. Тому найважливішим пріоритетом аграрної політики України повинно стати підвищення ефективності господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Впровадження ринкових відносин, орієнтація економіки України на світове співтовариство вимагають радикальних структурних змін в економічному потенціалі суб'єктів господарювання та прийнятної політики підвищення ефективності їх господарської діяльності. Удосконалення управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками містить значний потенціал росту ефективності діяльності підприємств внаслідок застосування нових прогресивних методів і підходів.

Для України стратегічне значення має нарощування виробництва продукції рослинництва для підйому національної економіки, тому що при успішному її розвитку створюються умови для подолання кризового стану ряду суміжних галузей. Питання підвищення економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції на рівні регіонів вимагають подальшого наукового обґрунтування і практичного вирішення.

В силу загострення конкуренції за ринки збуту, росту витрат, а також підвищення вимог споживачів

стосовно якості виробленої продукції, одним із факторів, який визначає виживання сільськогосподарських підприємств та їх цілеспрямований розвиток - ефективність виробничо-комерційної діяльності.

Теоретичну базу дослідження склали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених в області стану та проблем функціонування ринку сільськогосподарської продукції, пошуку ефективних шляхів її розвитку, таких як В. Андрійчук, П. Гайдуцький, С. Кваша, В. Месель-Веселяк, М. Малік, О. Шпичак, В. І. Бойка, П. Т. Саблука, В. В. Юрчишин, І. Нетіс, Ю.Д.Білик і ін.

Метою дослідження є аналіз і удосконалення управління ефективністю виробництва та збуту продукції рослинництва. Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

- уточнити сутність виробничо-комерційної діяльності виробників сільськогосподарської продукції;
- визначити важелі управління ефективністю збутової діяльності;
- визначити ефективність виробництва та збуту окремих видів основної продукції;
- обґрунтувати перспективні напрямки вдосконалення управління ефективністю виробництва та збуту пшениці озимої.

Об'єкт дослідження є процес удосконалення управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці в підприємстві.

Предмет дослідження - є теоретичні, аналітико-дослідницькі та проектно-рекомендаційні аспекти удосконалення та оптимізації процесу управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці.

Структурно робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Поставлені в кваліфікаційній (магістерській) роботі завдання вирішувались за допомогою таких методів дослідження: абстрактно-логічний (для теоретичного узагальнення особливостей розвитку галузі рослинництва, зокрема виробництва та збуту озимої пшениці та формулювання висновків); економіко-математичний (при аналізі сучасного стану галузі рослинництва, зокрема озимої пшениці на підприємстві); розрахунково-конструктивний (обґрунтування напрямів вдосконалення управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці); та ін. Достовірність отриманих результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень при підготовці кваліфікаційної (магістерської) роботи були річні звіти досліджуваного підприємства, спеціальна економічна література, інформація наукових та інформаційно-аналітичних сайтів мережі інтернет, нормативні акти України, літературні посібники з ведення бізнесу, менеджменту в сільському господарстві, матеріали періодичних видань, довідково-інформаційні матеріали, результати власних спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретично-методичному обґрунтуванні та прикладному опрацюванні напрямів вдосконалення управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці:

удосконалено:

- напрямі підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності аграрного підприємства;

набуло подальшого розвитку:

- сучасні особливості забезпечення ефективності агровиробництва та встановлені важелі управління ефективністю збутової діяльності;

- обґрунтування доцільності проведення заходів з вдосконалення управління ефективністю виробництва озимої пшениці.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що опрацьовані автором кваліфікаційної (магістерської) роботи методичні підходи до вирішення проблеми ефективності виробництва та збуту продукції мають бути використані у ході подальшої ринково-підприємницької трансформації. Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана на замовлення аграрного підприємства

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Вона виконана на 101 сторінках комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці та 2 рисунків. Список використаних джерел налічує 40 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні аспекти управління ефективністю виробничо-комерційної діяльності аграрного підприємства» розглянуто: формування результатів виробничо-

комерційної діяльності виробників сільськогосподарської продукції, встановлені важелі управління ефективністю збутової діяльності, а також сучасні особливості забезпечення ефективності агровиробництва.

1. У другому розділі «Динаміка ефективності виробничо-господарської діяльності» розглянуто: загальні показники результативності виробничо-комерційної діяльності ПСП «Оазис» та їх динаміка; проведено аналіз ефективності виробництва та збуту окремих видів основної продукції, зокрема озимої пшениці.

2. У третьому розділі «Шляхи вдосконалення управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці» представлено обґрунтування доцільності проведення заходів з вдосконалення управління ефективністю виробництва озимої пшениці, а також заходів з підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності.

ВИСНОВКИ

Під час виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи були вивчені організаційні та економічні проблеми та перспективи виробництва озимої пшениці в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки, а також стан та шляхи підвищення ефективності та рівня окупності витрат при виробництві сільськогосподарської продукції.

В кваліфікаційній (магістерській) роботі було досліджено фактичний стан виробництва озимої пшениці на прикладі ПСП «Оазис» Краснокутського району Харківської області, проаналізовано ефективність використання земельних, трудових та

матеріальних ресурсів підприємства, стан та розвиток основних галузей підприємства, показники рівня і ефективності інтенсифікації виробництва, фінансовий стан та ефективність роботи досліджуваного підприємства; охарактеризовано економічну ефективність виробництва та реалізації продукції рослинництва; визначено напрямки підвищення економічної ефективності виробництва озимої пшениці.

На основі опрацьованих літературних джерел та річної звітності досліджуваного підприємства проведено аналіз економічної ефективності виробництва та реалізації озимої пшениці, аналіз витрат і собівартості сільськогосподарської продукції, аналіз виробничих результатів, дохідності та рентабельності.

Проведений аналіз економічних показників свідчить, що господарство на протязі трьох років було прибутковим.

Проаналізувавши фактори, які впливають на величину прибутку від реалізації основних видів сільськогосподарської продукції, ми встановили, що за рахунок зміни обсягу реалізованої продукції по зернових, прибуток збільшується. Також за рахунок зміни собівартості та збільшення ціни реалізації фактичний прибуток збільшується по зернових..

Проаналізувавши виробничу програму по рослинництву, можемо сказати, що валовий збір продукції рослинництва напряму залежить від зміни посівних площ і урожайності сільськогосподарських культур.

Проведений аналіз собівартості сільськогосподарської продукції показав, що за рахунок зменшення собівартості 1 ц озимої пшениці підприємство отримало економію валової продукції.

За рахунок збільшення змінних витрат, а також збільшення фактично зібраної площі збільшилися і виробничі витрати на 1га на 581,6 грн., що складає 113,3 % до плану.

Проведений аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг реалізації-прибуток» при виробництві озимої пшениці в ПСП «Оазис» показав, що за рахунок збільшення очікуваного рівня урожайності і ціни реалізованої продукції, ми отримали більший обсяг виробленої продукції і більшу виручку від реалізованої озимої пшениці, а отже і більший маржинальний прибуток.

Проаналізувавши обсяг продукції для отримання певного розміру операційного прибутку, з якого побачили, що за рахунок збільшення планового обсягу продукції збільшилися і сукупні змінні витрати, а отже і збільшилась планова виробнича собівартість, рентабельність виробництва в наступному періоді збільшилась за рахунок збільшення обсягів виробленої продукції, а також за рахунок збільшення розміру валового операційного прибутку.

Підприємству необхідно прийняти всі міри щодо покращення використання тракторів, автомашин та ґрунтообробної техніки, необхідно організувати виробництво так, щоб не було простоїв техніки, раціонально використовувати палне.

Результати досліджень і практика господарської діяльності передових сільськогосподарських підприємств Харківської області свідчать про перспективність освоєння інноваційно-інтенсивних технологій вирощування зернових культур.

Ресурсозберігаючий варіант інтенсивної технології на інноваційній основі забезпечує найвищий рівень економічної ефективності виробництва озимої пшениці. Фінансовий стан ПСП «Оазис» дозволяє

запроваджувати в господарську діяльність різного роду інновації як техніко-технологічного, так і організаційно-економічного характеру.

Про економічну доцільність інноваційної діяльності за її впливом на рівень безбитковості, прогнозованої урожайності, маржинальний дохід, операційний важіль тощо свідчать і результати проведеного нами маржинального аналізу за 2018 р.

Встановлено, що кожен центнер зернових, вироблений понад рівень безбитковості забезпечує додатковий прибуток. що ресурсозберігаюча технологія, при менших затратах матеріальних і трудових ресурсів, за рахунок більш повної реалізації біологічних можливостей озимої пшениці дозволяє одержувати такий же урожай зерна високої якості, як і при високовитратних інтенсивних технологіях.

В рослинництві, а саме при вирощуванні озимої пшениці для забезпечення ресурсозберігаючих технологій потрібен комплексний підхід до обґрунтування всіх складових технологічного процесу. При цьому обов'язковим є вибір до конкретних умов кращого сорту, способів і терміну посіву, режиму підживлення озимої пшениці, використання прогресивних способів збирання врожаю.

Для використання ресурсозберігаючих технологій повинні бути в кожному господарстві розроблені відповідні технологічні карти, спрямовані на значне скорочення матеріальних, трудових ресурсів на одиницю сільськогосподарської продукції

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Ткачов В.Є. Стратегія формування організаційної структури управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання / В.Є. Ткачов, М.Ю. Безверхня // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи». – [у 2-х т.]. – Харків: ХНТУСГ, 2017. – Т. 2. – С. 136 – 140.

2. Ткачов В.Є. Досвід зарубіжних країн у вирішенні проблем галузі рослинництва / В.Є. Ткачов С.М. Онищенко, // Сучасний рух науки: тези доп. VIII міжнар. науково-практичної інтернет-конференції. – Дніпро, 2019. – Том. 2. – С. 637–642.

АНОТАЦІЯ

Ткачов В.Є. Удосконалення управління ефективністю виробництва та збуту озимої пшениці на підприємстві.

В кваліфікаційній (магістерській) роботі автором розглянуто організаційні та економічні проблеми та перспективи виробництва озимої пшениці в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки, а також стан та шляхи підвищення ефективності та рівня окупності витрат при виробництві сільськогосподарської продукції. Проаналізована динаміка ефективності вирощування озимої пшениці на підприємстві, а також його структура управління. У роботі запропоновано заходи з підвищення ефективності виробничо-

комерційної діяльності і обґрунтовано вдосконалення управління ефективністю виробництва озимої пшениці.

Ключові слова: збут, урожайність, валовий збір, виробничо-комерційна діяльність, витрати, ефективність, структура управління.

SUMMARY

Tkachov V. Improvement of management of efficiency of production and marketing of winter wheat at the enterprise.

In the qualification (master's) work the author considers the organizational and economic problems and prospects of winter wheat production in the current conditions of development of the domestic economy, as well as the state and ways of increasing the efficiency and level of cost recovery in the production of agricultural products, as well as its management structure. The paper proposes measures to increase the efficiency of production and commercial activity and substantiates the improvement of the management of the efficiency of winter wheat production.

Key words: sales, productivity, gross collection, production and commercial activity, costs, efficiency, management structure.

Комп'ютерний набір і верстка
Ткачов В.Є.

Підп. до друку _____ 2019. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № __

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.